

Norge sagde nej

Dramatisk folkeafstemning i Norge med valgfusk, forkerte valgnyheder og en regeringskrise, der er en hård nød at knække, og jublende ungdom gennem Oslo efter det massive nej.

Af IB Boye

Kilde: Billed-Bladet nr. 39, 29.09.1972

Norge har aldrig oplevet en »blå mandag«, som da man sagde nej til EF.

Det norske fjernsyn har aldrig sendt så spændende en gyser som stemmetællingen efter folkeafstemningen. Det blev et klart nej, men aviserne udkom ved midnatstid med »nyheden« om Norges tilslutning til EF.

Der blev afsløret valgfusk i Oslo, og da det endelige resultat med næsten 54 pct. nej-stemmer blev kendt ud på natten til tirsdag, drog ungdommen syngende »sejren er vor« med vajende faner ad Oslos hovedgade Karl Johan, og på nej-bevægelsens stamkvarter på Yongstorget blev der danset og jublet hele natten.

- Sikke noget møg!, sagde markedsminister Ivar Nørgaard sammen med sin sammenbidte forgænger P. Nyboe Andersen.

Statsminister Trygve Bratteli er gammel hvalfanger, og han troede, at det var en smal sag at sætte den europæiske harpun i Norge, så han satte sin regerings skæbne ind på valget. Og tabte.

Det har afløst en kaotisk situation i det politiske liv i Norge, og blandt mange andre penible spørgsmål at løse er også, at der er lukket for dansk valutahandel indtil videre.

Bratteli sagde efter valget, at »Danmark gør ikke Norge nogen tjeneste ved at stå uden for EF.«

Der venter nu et opgør med de tjenestemænd, som har indrykket Ja-annoncer på statens regning, og det hævdes fra flere sider, at dette i virkeligheden er en overtrædelse af demokratiets love.

Blandt andre var sofavælgerne - hjemmesitterne - med til at give udslaget af valget, som startede med fantastiske nej-tal, og derefter bevægede kurven sig over til fordel for ja for atter at slå tilbage til et nej-flertal. Rekordens havde øgruppen Røst i Lofoten, hvor 93 pct. stemte nej til EF.

Folkeafstemninger i Norge er sjældne. Dette er nummer fem siden unionens opløsning med Sverige i 1905 - de andre drejede sig om valg af konge, spritforbud og ophævelse af dette igen.

Hvis Danmark vælger den europæiske fremtid på mandag, vil Norge få endnu mere brug for sine danske forbindelser, fordi Danmark da bliver Nordens port til Europa.

Stemningen var så ophidset, som man kun kan opleve i lidenskabernes Norge. Første afstemningsdag, søndag, havde en trediedel af de 2,6 millioner vælgere stemt, og i sidste øjeblik ved valgurnerne prøvede man at påvirke for ja eller nej.

Situationen er nu præget af dyb splittelse og forvirring, og bitterheden nager dybere end nogen sinde. Den vejledende folkeafstemning har udløst en tillidskrise mellem store befolkningsgrupper og politikere, og fremtrædende kommentatorer i Norge føler sig overbevist om, at det norske resultat vil kunne få indvirkning på den bindende danske afstemning, selv om udgangspunktet er forskelligt.

Slaget omkring Norges fremtid i det europæiske fællesskab er det heftigste politiske slagsmål i Norges historie. Prisen for slagordenes borgerkrig har været næsten 100 millioner kroner, og nej-kampagnens taktik var fremragende - det indrømmes på den modsatte front.

Nej-folkebevægelsen har ført sin kampagne i de norske farver, rødt-hvidt-blåt, og man har kunnet se annoncer som »Kan du skrive en ansøgning på fransk? Det får du lov til i EEC.«

Folkebevægelsen mod EEC havde samlet sine sympatisører blandt bønder, fiskere og akademikere, og et markant punktum for nej-sagen var et fakkeltog med 20.000 mennesker gennem Oslos gader fra Yongstorget til rådhuset, hvor en af lederne i folkebevægelsen, Rune Gerhardsen, sagde, at »modstandskampen markerer en ny politisk tradition i Norge, nemlig menneskenes evne til at tænke selvstændigt, og det giver perspektiv ud over afstemningsdagen.«

Kirkelige kredse meldte sig i slutspurten under de norske nej-faner med annoncer som »Herren siger nej til EEC« og masser af løbesedler på gaden.

I Universitetsgaten uddelte den mangeårige Kina-missionær Guri Odden et skrift, hvori det bl.a. hed: »Om du elsker Jesus, om du elsker Norge og det norske folk, giver du ikke din stemme til fællesmarkedet, men beder for vort land og støtter modstandsbevægelsen alt det Du kan. Kan Gud regne med dig? Kan Norge regne med dig? Hallelluja!«

I mit eksemplar var halleluja dog overstreget til hallelu-nei. Modstanderne kaldte de andre Tja-sigere, og tilhængere benævnte modparten Njet-sigere.

Norge har i den senere tid været lidt morsommere end ellers. Gamle Storm P. har også været inddraget i debatten, selv om den hedengangne humorist politisk set var som et stykke drivtømmer på Drammen-elven. Men hans tegning blev aktuel med teksten:

- Stemmer De ja eller nej?
- Ja!
- Stemmer De ja?
- Nej... jeg stemmer ja eller nej!

Norge sagde nej ...